

VERSLAG GOAB-KRING MIDDEN NEDERLAND

Dit is het verslag van de regionale GOAB-kenniskring Midden Nederland die online plaatsvond op 11 mei 2021 van 10.00 – 12.00.

INHOUD

Aanmelding en opkomst	1
Programma	1
Harmonisatie - terugblik	2
Het Nationaal Programma Onderwijs.....	2
Rol gemeenten in het OAB	3
PBM'er in de ve.....	4
Actualiteiten	5

AANMELDING EN OPKOMST

Van de in totaal 51 gemeenten van deze kring waren op de bijeenkomst van 11 mei 2021 28 deelnemers aanwezig. Deze opkomst (55%) is gebruikelijk. Naast de aanwezige gemeenteambtenaren waren twee beleidsambtenaren van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), een beleidsambtenaar van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), een beleidsambtenaar van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en twee kenniskringleiders van Oberon aanwezig.

PROGRAMMA

Omdat de ambtenaren van SZW en OCW eerder de bijeenkomst moesten verlaten, is het programma in volgorde iets aangepast tov de uitgestuurde agenda.

1. Welkom
2. Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk – een terugblik
3. Nationaal Programma Onderwijs
4. Rol gemeente in OAB
5. PBM'er in ve
6. Nieuws en mededelingen
7. Afronding

HARMONISATIE - TERUGBLIK

Bij voorschoolse educatie (ve) speelt dat sinds de harmonisatie in 2018 dat ve een activiteit betreft met een publiek belang dat in een marktsector wordt uitgevoerd. In dit recente [onderzoek](#) van de landelijke monitor kwaliteit kinderopvang (LKK) is daar een goede beschrijving van opgenomen. Dat ve een activiteit is met een publiek belang uitgevoerd in een marktsector, leidt tot aandachtspunten of spanningsvelden:

- Wettelijke taak voor gemeenten voldoende en gespreid ve-aanbod versus marktdenken
- Gemeenten moeten alle aanbieders gelijk behandelen, ongeacht of ze opereren vanuit een grote landelijke organisatie of dat ze een kleine lokale speler zijn.
- Het aantal ve-aanbieders mag worden beperkt, mits gemeenten heldere uitsluitingsgronden hanteren. Waar liggen de grenzen voor de uitsluitingsgronden?
- Hebben alle ve-aanbieders gelijke kansen voor deelname? Hebben grotere organisaties niet meer kansen dan kleine organisaties?

In het algemeen zien we dat er na een aanvankelijke daling in het bereik van peuters nu sprake is van een lichte stijging. Daarnaast zien we sinds harmonisatie dat er veel financieringsstromen zijn in het peuterdomen en dus een grotere administratieve uitvoeringslast (kinderopvangtoeslag, peutermiddelen, ouderbijdragen, subsidie voorschoolse educatie).

Uit de discussie blijkt dat bij de gemeenten in deze kring de harmonisatie goed is verlopen, een enkele keer boven verwachting. Veel gemeentebesturen waren echter niet betrokken bij de harmonisatie dus hebben er geen beeld van. Dit komt vaak mede door actieve houding VE-aanbieder en soms door aanvullende externe ondersteuning. Een gemeente noemt als knelpunt dat een grote aanbieder nagenoeg alle VE-kinderen bediend, waardoor kleine, nieuwe aanbieders niet als VE-aanbieder er tussen komen.

Gevraagd wordt naar reeds toegepaste uitsluitingsgronden voor VE-aanbieders. Antwoord Oberon: al werkzaam in de gemeente of minimaal aantal/percentage VVE-kinderen. Een ander vraagt hoe voorkomen kan worden dat een aanbieder continue wisselt van wel/geen VE-locatie bijvoorbeeld omdat men net wel/geen VE-kinderen heeft. Antwoord Oberon: Er zijn gemeenten die hierom werken met een locatiesubsidie of basissubsidie per ve-locatie om een 'basisaanbod' te garanderen. Reacties andere gemeenten: Kleine kernen subsidie of kleine groepen subsidie als kleine kern niet van toepassing is. Of een basisfinanciering per kindplaats, dus plekken opkopen als gemeente.

Verder blijkt dat rondom de financieringsstromen nog wel vragen zijn. SMI (Sociaal Medische Indicatie) middelen bijvoorbeeld zijn niet geoormd, evenals Asscher-middelen (reguliere peuteropvang). Dit maakt het intern binnen de gemeente soms lastig deze middelen 'los' te krijgen. Als tips voor een mogelijk nieuw stelsel geven de gemeenten mee: koppeling van inburgeringsuren aan 16 uur ve; basisvoorziening mét (beperkte) ouderbijdrage om deelname te stimuleren; verduidelijken van regeling SMI (tov OAB) door onderscheid omgevingskenmerken en kindfactoren.

HET NATIONAAL PROGRAMMA ONDERWIJS

In februari heeft het demissionair Kabinet het [Nationaal Programma Onderwijs](#) (NP Onderwijs) aangekondigd als instrument om achterstanden door corona in te lopen. Onlangs is een [brief](#) met meer informatie over de gemeentelijke inzet verschenen. Hierin staat iets over de rol van gemeenten: bevorderen samenwerking tussen o.a. onderwijs en kinderopvang, jeugdhulp of jongerenwerk; aanvullend aanbod organiseren, bijvoorbeeld

bijles of huiswerkbegeleiding. Ook voor scholen is de inzet toegelicht in een aanvullende [brief](#). Via www.nponderwijs.nl is alle informatie beschikbaar.

Als reactie geeft een gemeente aan dat ze niet alle schoolplannen gaat lezen, maar in overleg met de schoolbesturen bepalen waar ze op in gaan zetten. Een ander heeft het in de LEA al besproken en ze stellen een ontwikkelgroepje samen om de behoefte te inventariseren. Er wordt aangegeven dat beleidsmedewerkers heel druk zijn, dit komt er allemaal bovenop.

De middelen voor gemeenten worden via een Specifieke Uitkering (SPUK) toegekend aan gemeenten. Het bedrag wordt in juli bekend gemaakt. In september vindt de uitkering plaats. Uit de discussie in deze kring blijkt dat gemeenten graag de hand vrij houden voor de besteding van deze middelen. Gemeenten denken bijvoorbeeld aan koppeling met jeugdhulp of school maatschappelijk werk, NT2 leerlingen ondersteunen, jongerenwerk en bibliotheek in kunnen zetten en inhuur van een begeleider voor de gemeentelijke coördinatie. Men vraagt aan OCW of deze externe inhuur mogelijk is, dat neemt OCW mee en wordt juni/juli duidelijk. Een andere vraag is ook hoe je om moet gaan – voor het vo – met leerlingen die in andere gemeenten wonen dan ze naar school gaan. Daarop komt het Miniserie terug. Gemeenten vragen om ruimte om creatieve ideeën te kunnen neerzetten. Als laatste wordt gevraagd of gemeenten ook enkel uit de keuzemenu interventies kunnen kiezen/of er een aparte menukaart gemeenten komt. OCW geeft aan dat dit niet het geval is, gemeenten mogen er wel uit schoolmenukaart kiezen, maar krijgen ruimere mogelijkheden. In juni/juli wordt dat via het bestedingskader helder gemaakt. Er komen goede voorbeelden op de website.

Een deel van de middelen van het NP Onderwijs is al voor de zomer beschikbaar, daaronder valt ook de nieuwe [subsidieregeling](#) inhaal- en ondersteuningsprogramma voor de voorschoolse educatie. Aanbieders kunnen tot **15 mei 2021** aanvragen indienen voor aanbod in de zomer- of kerstvakantie. Indien er middelen resteren, volgt een nieuwe aanvraagperiode. Ook voor scholen zijn middelen voor de zomer beschikbaar in de vorm van een subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma. Na de zomer ontvangen scholen in het funderend onderwijs (po, vo, so) middelen per leerling vanuit NP Onderwijs voor het aanbod.

Er wordt gemeenten gevraagd naar de gewenste ondersteuning bij het NP Onderwijs. Naast informatie via de website noemen gemeenten een mailinglijst om op de hoogte te blijven en laagdrempelige onderlinge kennisuitwisseling. Ook het forum van de VNG wordt aangehaald als bron, ook mogelijk om voorbeelden te delen. Wellicht kan dit gekoppeld worden aan de kenniscommunity die wordt ontwikkeld. Er komt een helpdesk voor vragen, daar kunnen gemeenten zich ook tot richten. Ook zal de Gelijke Kansen Alliantie uitbreiden naar 100 gemeenten en deze ondersteunen ook bij de NP Onderwijs invulling.

ROL GEMEENTEN IN HET OAB

Gemeenten hebben een rol in het ontwikkelen, uitvoeren en volgen van OAB, zowel in de ve en in het onderwijs. Maar welke rol pak je? En hoe verhoud je je tot het onderwijs? Voor ve is dat eerder al besproken rondom harmonisatie.

Tot in de jaren '90 had een gemeente veel bemoeienis met het primair onderwijs. Openbaar onderwijs viel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, de OAB middelen voor het onderwijs lagen bij de gemeente en ook was de gemeente voor de meeste huisvestingskosten verantwoordelijk. Vanaf eind jaren '90 tot grofweg einde van de jaren '00 is het onderwijs behoorlijk verzelfstandigd. Het openbaar onderwijs en de OAB middelen zijn weggehaald bij de gemeenten en ook delen van onderwijshuisvesting zijn overgeheveld naar het onderwijs. Het Rijk heeft vanaf dat punt ingestoken dat gemeenten en onderwijs als gelijkwaardige partners OAB-beleidsvraagstukken moeten bespreken. Dit geeft soms dat het lastig is wie welke rol neemt of krijgt. Als

er een probleem gesignaleerd wordt, wie zet dit op de agenda, wie trekt de kar richting een werkbare oplossing en wie zorgt dat de oplossing in uitvoering gebracht wordt? En welke rol mag de gemeente hierbij vervullen? Mag de gemeente ook zeggenschap hebben over de inhoud? Bijvoorbeeld over welke type kinderen er gaan deelnemen aan een schakelklas? En naast bespreking op OAB komen gemeenten en onderwijs elkaar ook op ander dossiers tegen. Met name rond onderwijshuisvesting waar grote, financiële belangen spelen, kan het zijn dat door een stoeve bespreking op dit dossier er een weerslag is op de bereidheid om gezamenlijk in het OAB-dossier stappen te zetten.

Uit de toelichtingen van de deelnemers van deze kring blijkt dat de rol van de gemeente tov het onderwijs verschilt, afhankelijk van het probleem of de ontwikkeling. De gelijkwaardigheid, zo geeft een gemeente aan, is gestoeld op samenwerking vanuit eigen kennis; dus niet bemoeien met de inhoud van het onderwijs. Omdat de rollen/regiefunctie anders is (voor gemeenten 0 – 4; scholen 4 – 12) is de gelijkwaardigheid al lastig te vinden, meent een gemeente. Wel is het mogelijk om bijvoorbeeld via resultaatafspraken die gelijkwaardigheid in te vullen. Door duidelijk te maken welke rol scholen hier ook in hebben. Dan gaat het voor sommige gemeenten breder dan resultaatafspraken op bijvoorbeeld observaties of toetscores, maar juist ook over educatieve kwaliteit. Ook blijkt dat scholen soms de gemeente vooral zien als financier, terwijl ze zelf de lumpsum middelen niet kennen of misschien niet benutten. Een gemeente geeft aan dat het gesprek geopend is door specifiek de achterstandsscholen aan te schrijven. Via <https://dashboards.cbs.nl/v1/onderwijsachterstanden/> is meer informatie te vinden over scores per gemeente; op school niveau is dat te vinden via de site van de [PO-Raad](#).

PBM'ER IN DE VE

Vanaf 1 januari 2022 moet er een pedagogisch beleidsmedewerker (pbm) verbonden zijn aan de ve. De pbm'er in de ve moet 10 uur per doelgroepkind per locatie per jaar inzetbaar zijn voor coaching van pedagogisch medewerkers en/of beleidstaken ve. De pbm'er kan formatief of bovenformatief worden ingezet. Bij beide vormen moet goed duidelijk zijn welke taken de pbm'er uitvoert (op de groep of als bovenformatieve kracht). In de grote gemeenten is al langer ervaring opgedaan met een vergelijkbare functie; deze [brochure](#) geeft meer inzicht in de ervaringen die er toen zijn opgedaan. Daarnaast verschijnt er binnenkort op www.goab.eu een praktijkbeschrijving van een pbm'er in de ve op dit moment.

Gemeenten in de kring stellen vragen over de kwalificatie-eisen van de pbm'er in de ve en naar voorbeelden van een kwaliteitskader. Voor de kwalificatie-eisen geldt dat deze dezelfde zijn als voor de pedagogisch coach/beleidsmedewerker vanuit Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang die voor de kinderopvang geldt. De eisen zijn [hier](#) terug te vinden. Juist omdat de kwalificatie-eisen gelijk zijn, is het voor sommige aanbieders (zeker kleinere) prettig om de pbm'er in de ve inzet te koppelen en te laten uitvoeren door dezelfde persoon als de pbm'er vanuit IKK. Wat betreft het kwaliteitskader zijn er online en openbaar enkele voorbeelden te vinden van met name de grote gemeenten – die al langer werken met een pbm'er in de ve. Hierbij als voorbeeld: [Haarlem](#), [Rotterdam](#), [Hoogeveen](#), [Amsterdam](#). Eén gemeente stuurt een kader toe aan Oberon om mogelijk te verspreiden onder de kenniskringleden.

Ook de financiering van de pbm'er in de ve roept vragen op. Een gemeente geeft aan dit via de uurprijs te doen (via een verhoging). De kenniskringleider geeft aan dat dit, door fluctuatie in afname van de uren, ook nadelig kan zijn voor de aanbieder. Andere gemeenten doen dit via een jaarbijdrage of een vast bedrag per kind. Het hoe is afhankelijk van de lokale context. Zoals eerder gemeld, herhalen de kenniskringleiders dat anno 2021 er een gangbaar tarief is van € 40 per uur pbm'er. Voor de gevraagde inzet van 10 uur per ve-kind, lijkt het het meest logische om vanaf 2022 een aanvullende subsidie te geven € 400 per ve-kind dat meedraait in de groepen op 1 januari 2022. Ook het al dan niet opstellen van een functieprofiel door de gemeente is afhankelijk

van de lokale context. Er zijn in de kring geen voorbeelden gedeeld over taken; wel geeft een gemeente aan dat de aanbieders en gemeente graag de beleidsmatige en coachingstaken willen scheiden, waarbij een organisatie de beleidsmatige taken op zich neemt voor alle aanbieders.

In andere gemeenten speelt dat sommige aanbieders melden dat er een hoger bedrag nodig is omdat ook de uren dat de pm'er gecoacht wordt (taakuren), vergoed dienen te worden. Tot slot melden de kenniskringleiders dat voor ve-kinderen die een niet ve-locatie bezoeken geen pbm'er inzet benodigd is, deze verplichting geldt alleen voor locaties met ve-kenmerk in het LRK.

ACTUALITEITEN

Algemeen

- De [Staat](#) van het Onderwijs 2021 is uitgebracht door de Inspectie van het onderwijs. Met daarin:
 - Vertraging door Corona 1,5 keer zo groot bij lage SES
 - Al jaren steeds slechter op taal, rekenen en maatschappelijke competenties
 - Nieuwe OAB-gemeenten VVE nog niet helemaal op orde
 'Al voor de coronacrisis kon ruim een kwart (27%) van de leerlingen in het basisonderwijs niet schrijven op het afgesproken minimale basisniveau. Uit internationaal onderzoek bleek ook al dat 24% van de 15-jarige leerlingen niet – of niet meer – kan lezen op basisniveau'
- [Kennisplein OAB](#) komt op gang. Doel van de site is kennisuitwisseling bevorderen over effectieve interventies om onderwijskansen in het po te bevorderen

Handreikingen voor en ondersteuning aan gemeenten

- Nieuw GOAB ondersteuningstraject 21-23: voorgenomen gunning huidig consortium
- [Inzicht](#) bedragen onderwijsachterstanden scholen
De bedragen die scholen ontvangen, worden op bestuursniveau uitgekeerd en kunnen van jaar tot jaar fluctueren. In de brochure Fluctuaties in achterstandscores van scholen staat hoe die bedragen worden vastgesteld en waardoor de bedragen kunnen fluctueren.
- De [handreiking](#) Inzet GOAB-middelen is aangescherpt
Vier belangrijkste aanscherpingen zijn:
 1. Gemeenten kunnen conform artikel 168a WPO, eerste lid, goab-middelen bijvoorbeeld inzetten voor materialen of programma's als deze nodig zijn voor de uitvoering van de activiteiten ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal in het basisonderwijs.
 2. Logopedische screening valt onder domein zorg en dus niet onder domein OAB.
 3. Binnen gemengde VVE-groepen is het alleen mogelijk de doelgroepkinderen VVE uit OAB te financieren, niet doelgroepkinderen moeten uit andere geldstromen gefinancierd worden.
 4. Ook ambtelijke kosten mogen uit OAB betaald worden.
- De [handreiking](#) Verhogen van voorschoolse educatieve kwaliteit
Inhoud op hoofdlijnen: Wat is educatieve kwaliteit, wat is nodig voor hogere educatieve kwaliteit en wat is de rol van de gemeente bij het verhogen van deze kwaliteit.
- Handreiking [informatieoverdracht](#) Voorschools-onderwijs
Focus op AVG. Inhoud op hoofdlijnen: Doel van overdracht, welke info is noodzakelijk om doel te bereiken, wettelijke grondslag, informatie aan ouders en veilige overdracht.

Lopende en afgeronde onderzoeken

Onlangs afgerond zijn

- Onderzoek onder gemeenten naar het [aanbod ve](#) aan vluchtelingenpeuters

Uitkomst: circa 60% van de gemeenten met asielopvang heeft nu een aanbod. Ondersteuning deze gemeenten via het ondersteuningstraject GOAB.

- Onderzoek over het aanbieden [zomerprogramma](#) voor kinderen op een AZC
In november 2019 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering wordt gevraagd te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een vast zomerprogramma aan te bieden aan kinderen op asielzoekerscentra (azc's). Regioplan heeft in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de mogelijkheden voor het opzetten van een zomerprogramma voor azc-kinderen onderzocht. Vanwege de demissionaire hstatus kabinet, is het rapport zonder beleidsreactie aan de Tweede Kamer gestuurd. Het is nu aan een volgend kabinet om te kijken of ze hier verder iets mee gaan doen.
- Een verdiepend [LKK-onderzoek](#) naar de kinderopvang in de maatschappij
Geen reguliere LKK meting ivm corona. Verdiepend onderzoek op reeds bestaande data + gesprekken met experts. Beschouwingen over o.a toegangsrecht, ondernemerschap, samenwerking kinderopvang en onderwijs, governance, lokale samenwerking en tenslotte organisatiekenmerken en kwaliteit. Over dat laatste: 'Uit de drie onderzoeken komt het -consistente komt het beeld naar voren dat organisaties met een maatschappelijke missie, lokale betrokkenheid, aandacht voor professionalisering en actieve betrokkenheid van medewerkers een hogere kwaliteit bieden, meer cultureel-inclusief te werk gaan en een groter bereik onder kinderen in achterstandssituaties dan andere organisaties'.

Lopend/aangekondigde onderzoeken zijn:

- Implementatieonderzoek 960 uur/OAB (Oberon, Sardes, CEBEON), waarvoor gemeenten in mei een vragenlijst ontvangen.
- Aanbod peuteropvang (Buitenhek), als onderdeel van de monitor rondom het bestuursakkoord
Aanbod voor alle peuters
- Structureel toezicht proceskwaliteit en kwaliteitszorg ve (AEF)

Verder

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten voor volgend schooljaar.